

משנה - תמיד - רע"ב

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#)

פרק א

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

פרק ב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

פרק ג

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#)

פרק ד

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#)

פרק ה

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק ו

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#)

פרק ז

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

פרק א - משנה א

בשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הַכֹּהֲנִים שׁוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. מִפְּנֵי הַכְּבוֹד, וּגְדֻלָּה
היא לְבֵית שְׁלֹא יְהֵא בְּלֹא שׁוֹמְרִים. וּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת יִלְפִינן מִדְּכַתִּיב (בַּמִּדְבָּר
א וְהַחוֹנִים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן קִדְמָה וְגוֹי שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת וְגוֹי לְמִשְׁמֶרֶת, רָמַז
לְשֹׁלֵשׁ מִשְׁמֶרוֹת בְּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת [ב]), וַיִּמָּה מְצִינֵנוּ בְּמִשְׁכָּן שֶׁהָיוּ הַכֹּהֲנִים
אַהֲרֹן וְשִׁנֵי בְנָיו שׁוֹמְרִים בּוֹ בְּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, אִף מִקְדָּשׁ כֵּן: **בֵּית אַבְטִינֶס
וּבֵית הַנִּיצוֹץ הֵיוּ עֲלִיּוֹת**. בְּנוֹיּוֹת בְּצַד שְׁעָרֵי הָעֶזְרָה [ד]: **וְהַרְוִינן**. יְלָדִים.
תְּרַגּוּם יָלַד, רַבָּא [ה]. פְּרוּשׁ אַחַר, הַרְוִינן, הַמּוֹרִים חֲצִים בְּקִשְׁתָּ, מְלִשׁוֹן
רוּבָה קִשְׁתָּ: **וּבֵית הַמּוֹקֵד כְּפָה**. בְּנִין שֶׁל בֵּית הַמּוֹקֵד לֹא הֵיְתָה עֲלֶיהָ אֵלֶּא
כְּפָה, אַרְקוּולטִיו בְּלַעֲזִי [ו], עֲשׂוּיָה בְּאַרְץ: **וְהָיָה מִקֶּרֶף רוּבְדִים שֶׁל אֲבָן**.
אַצְטַבָּאוֹת סָבִיב שֶׁל אֲבָנֵי גְזִית, הֵיוּ מְשַׁקְעוֹת בַּפְתָּל וַיּוֹצְאוֹת מִן הַכְּתָל
לְתוֹךְ בֵּית הַמּוֹקֵד לְצַד הַקְּרָקַע, וְעַל גִּבְיָהֶן אֲבָנִים אַחֲרוֹת קִצְרוֹת מֵהֶן
שְׂיוֹצְאוֹת נְמִי מִן הַכְּתָל, וְהָיוּ כְּעֵין מַעְלוֹת זֹו עַל זֹו: **זִקְנֵי בֵּית אֲב**. הַמִּשְׁמֶרֶת
הָיָה מִתְחַלֵּק לְשִׁבְעָה בְּתֵי אָבוֹת כְּמִנְיָן יָמֵי הַשָּׁבוּעַ, כָּל אֶחָד עוֹבֵד יוֹמוֹ,
וְזִקְנֵי בֵּית אֲב שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם הָיוּ יֹשְׁנִים שָׁם עַל אוֹתוֹ רוּבְדִין: **וּפְרָחֵי כַהֲנָה**.
בְּחוּרִים שְׁמִתְחִיל שְׁעַר זִקְנִים לְפָרַח, וְהֵן הָיוּ הַשׁוֹמְרִים [ט]: **כְּסֵתוֹ**. לְשׁוֹן
כָּרִים וּכְסֵתוֹת: **אִישׁ כְּסֵתוֹ בְּאַרְץ**. שְׁלֹא הָיוּ יְכוּלִים לְשַׁכַּב שָׁם עַל גִּבֵי
מִטּוֹת אֵלֶּא בְּאַרְץ כְּדָרְךָ שׁוֹמְרֵי חֲצֵרוֹת הַמְּלָכִים: **וּמִנִּיחִים אוֹתוֹן תַּחַת
רְאשֵׁיהֶן**. כְּנֻגַד רְאשֵׁיהֶן וְלֹא תַחַת רְאשֵׁיהֶן מִמֶּשׁ, לְפִי שֵׁישׁ בְּבִגְדֵי כַהֲנָה
שֵׁישׁ בָּהֶן כְּלָאִים כְּגוֹן אֲבִנֵט, וְאִין מִתֵּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן אֵלֶּא בְּשַׁעַת עֲבוּדָה
[י]: **וּמִתְכַּסִּים בְּכִסּוֹת עֲצָמוֹן**. בְּבִגְדֵי חֹל: **בְּמִסְבָּה**. בְּמַחִילָה הַמְהַלְכֶת תַּחַת
הַבִּירָה. שְׁמַחִילָה הֵיְתָה תַּחַת הַמִּקְדָּשׁ. וְכָל הַמִּקְדָּשׁ קְרוּי בִּירָה כְּדַכְתִּיב
(דְּבָרֵי הַיָּמִים א כט) אֵל הַבִּירָה אֲשֶׁר הִכִּינוּתִי. וּמִפְּנֵי שֶׁהָיָה בְּעַל קָרִי, לֹא הָיָה
מְהַלֵּךְ דָּרְךָ הָעֶזְרָה אֵלֶּא דָּרְךָ הַמַּחִילוֹת, דְּקִמָּא לָן מַחִילוֹת לֹא נִתְקַדְּשׁוּ:
וְהַנִּירוֹת הֵיוּ דוֹלְקִים. בְּמַחִילָה מִכָּאן וּמִכָּאן: **וּמִדּוֹרָה הֵיְתָה שָׁם**. שֶׁהַכְּהֵן
מִתְחַמֵּם בָּהּ לְאַחַר שֶׁטָּבַל: **וְזָה הִיָּה כְבוֹדוֹ**. שְׁלֹא נִכְנַס בּוֹ אָדָם מֵעוֹלָם כָּל
זְמַן שֶׁהָיָה חֲבֵרוֹ שָׁם: **מִצְאוֹ נְעוּל**. זֶה סִימְנוֹ שֵׁישׁ אָדָם שָׁם, וְלֹא הָיָה נִכְנַס:
נִסְתַּפֵּג. קִנַּח הַפְּמִים שְׁעַל בְּשָׂרוֹ: **בָּא וַיֵּשֶׁב לוֹ**. בְּבֵית הַמּוֹקֵד: **עַד שֶׁהַשְּׁעָרִים
נִפְתְּחוּ**. הָיָה יּוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לוֹ לְחוּץ. לְפִי שֶׁטָּבַל יוֹם מִשְׁתַּלַּח חוּץ לְעֶזְרָה,
כְּדָמְרִינן בְּאֵלוֹ דְּבָרִים, וְכָל זָב לְרַבּוֹת בְּעַל קָרִי [יב]:

לתרם את המזבח. תרומת הדשן: משפטים וטובל. שלא היה אדם נכנס לעזרה לעבד עבודה, אפלו טהור, עד שהוא טובל: וכי באיזו שעה הממנה בא. פלומר מי איכא זמן קבוע לביאת הממנה, דאמרת שהיה משפטים וטובל קדם ביאת הממנה, אלא ודאי לא היה זמן קבוע לביאתו, שלא כל העתים היו שוות, שפעמים היה בא הממנה מקרות הגבר כו', והלכך מי שהיה רוצה לתרם היה משפטים כל מה שהיה יכול, ואחר כך היה בא הממנה ודופק עליהם לאותם שבבית המוקד, והם היו פותחין לו: מקריאת הגבר. אית דמפרשי קריאת התרנגול. ואית דמפרשי כהן שהיה רגיל לקרות בכל יום סמוך לעלות השחר: מי שטבל יבא ויפס. כל אותן שהיו נותנים לבם לתרם, היו טובלים קדם שיבא הממנה, ואחר כך היו מטילין פיס ביניהן, הוא הגורל, ומי שפא לו הגורל הולך ותורם. סדר הגורל ומעשהו, מפרש פרק ב' דיומא:

פשפ. פתח קטן שבתוך גופו של פתח גדול, ובו היו נכנסים מבית המוקד לעזרה [טו]: אלו. היו הולכין: באכסדרא. שבעזרה: דרך המזרח. שהיו אכסדראות סביב לעזרה מבפנים, עמודים יוצאים חוץ לכתלי העזרה [יז], ומן העמודים ועד כתלי העזרה היה סכך על גביהן והן קרוין פורטיקון בלע"ז, ומן העמודים ולחוץ היה בלא סכך, והמזבח היה שלא במקום הסכך. והיו מתחלקים לשתי כתות, כדי שיהיו בודקים ורואים כל כלי שרת שיהיו כלן במקומן בשלום. והיו הולכים באכסדראות העשויות לצד רוח צפונית [יח], אלו מהלכים בה בחציה של צד מזרח ואלו מהלכים בה בחציה של צד מערב, עד שפוגעים זה בזה במקום שעושים מנחת חבתין של כהן גדול, שהיה מביא בכל יום מחציתה בפקר ומחציתה בערב, והיא היתה סמוך לשער נקנור, ושם היו אומרים זה לזה שלום הכל שלום, פלומר מצאנו כל הכלים בשלום ולא נפקד מהם כלי:

הזהר שמא תגע בפלי. במחתה שהיא כלי שרת. שאין אדם רשאי לקרב

אֶל הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא לְשׁוּם עֲבוֹדָה עַד שִׁיקְדָּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו: **בַּמִּקְצוֹעַ**. בְּקֶרֶן זָוִית: **בֶּן קָטִין**. כִּד שְׁמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁעָשָׂה מוֹכְנֵי לַכִּיּוֹר. גִּלְגַּל הַסּוּבֵב שֶׁעַל יָדוֹ מְשַׁקְעִים הַכִּיּוֹר בַּבּוֹר שֶׁלֹּא יִהְיוּ מִיָּמָיו נִפְסָלִים בְּלִינָה, לְפִי שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁנִּתְקַדַּשׁ בְּכָלֵי שָׁרֵת נִפְסָל בְּלִינַת לֵילָה, וּכְשֶׁהָיָה מְשַׁקֵּעַ הַכִּיּוֹר בַּבּוֹר לֹא הָיוּ מִיָּמָיו נִפְסָלִין. וְרַמְבַּ"ם אוֹמֵר, שֶׁהַמוֹכְנֵי הוּא כָּלִי סָבִיב לַכִּיּוֹר, שֶׁלֹּא נִתְקַדַּשׁ בְּכָלֵי שָׁרֵת, וְשֵׁם הָיוּ מְנִיחִים הַמַּיִם בְּלִילָה כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְקַדְּשׁוּ וַיִּפְסְלוּ בְּלִינָה: **הַמְאֲפָלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת**. הַגְּחָלִים שֶׁבְּאֲמֻצֵּעַ הָאֵשׁ שֶׁנִּתְאָפְלוּ הֵיטֵב וְהוּן קְרוּבִים לַהֲיֹת דָּשׁוֹן **[ז]**: **צָבַר אֶת הַגְּחָלִים עַל גְּבִי הַרְצָפָה**. מִשׁוּם דְּכַתִּיב וְשָׁמוֹ, וְדָרְשִׁינָן [תְּמוּרָה דף לד.] וְשָׁמוֹ, כִּלּוֹ. וְשָׁמוֹ, שֶׁלֹּא יִפְאָר:

פרק ב

פרק ב - משנה א

ראוהו אָחִיו. לְאוֹתוֹ שֶׁתָּרַם אֶת הַמִּזְבֵּחַ: **שִׁירָד**. מִן הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַן אֶת הַגְּחָלִים בְּמִזְרָחוֹ: **וְהֵם רָצוּ וְכוּ' וְקִדְּשׁוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם**. כְּדִי לַעֲבֹד עֲבוֹדָה **[א]**: **סוֹנְקִין**. מְסַלְקִים אוֹתָן. לְשׁוֹן נִעְנוּעַ וְנִדְנוּד. וְכֵן כְּגַדֵי מְסַנְקוֹן [נִפְסָחִים דף ג.], גְּדִי שֶׁהוּא עֲנִיף עַל יְדֵי נִעְנוּעַ וְנִגְיחוֹת שֶׁמְנַגְּחִין זֶה בְּזֶה. אֵף כֵּאֵן סוֹנְקִים מְנַעֲנְעִים וּמְהַפְּכִין אוֹתָן בְּצִנּוּרוֹת לְצַדֵּי הַמִּזְבֵּחַ: **בְּסוּבֵב עַל הַכֶּבֶשׂ**. כְּלוּמֵר עַל הַכֶּבֶשׂ שֶׁכָּנָד הַסּוּבֵב:

פרק ב - משנה ב

הַחִלּוּ מַעֲלִין בְּאֶפֶר. לְאַחַר שֶׁסָּלְקוּ לְצַדֵּדִים אוֹ לְסוּבֵב אֲבָרִים וּפְדָרִים שֶׁלֹּא נִתְאָפְלוּ, הָיוּ מוֹשְׁכִין אֶת הָאֶפֶר בְּמַגְרָפוֹת שֶׁבְּיָדָם וּמַעֲלִין אוֹתוֹ לְתַפּוּחַ, כְּמִין כָּרִי גָדוֹל **[ח]** שֶׁל אֶפֶר שֶׁהָיָה בְּאֲמֻצֵּעַ הַמִּזְבֵּחַ צָבוּר וְעָשׂוּי כְּתַפּוּחַ: **פְּעָמִים עָלָיו כְּשֶׁלֵּשׁ מְאוֹת כּוֹר**. גּוֹזְמָא קְתַנִּי, דְּמַעוּלָם לֹא הִנִּיחוּ לַהֲיֹת עָלָיו שְׁלֹשׁ מְאוֹת כּוֹר: **וּבְרַגְלִים לֹא הָיוּ מְדַשְׁנִים אוֹתוֹ**. לֹא הָיוּ מוֹצִיאִין אֶת הַדָּשׁוֹן לַחוּץ אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא רַבָּה עַל הַמִּזְבֵּחַ: **מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹי לַמִּזְבֵּחַ**.

שְׁהִיָּה נִרְאָה שְׁקִרְבָּנוֹת הַרְבֵּה הָיוּ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ: מִיָּמִיו לֹא נִתְעַצֵּל.
כְּלוּמַר מַה שְׁהִיָּה דָּשׁוֹן כָּל כָּדָּ, לֹא מַחֲמַת עֲצָלוֹת הַכֹּהֲנִים, אֶלָּא לְנוֹי
לְהִרְאוֹת שְׁקִרְבָּנוֹת הַרְבֵּה קָרְבוֹ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ:

פרק ב - משנה ג

מַעֲלִין בַּגְּזָרִין. שְׁנֵי עֲצִים אֲרָכִים וּמְשׁוּפִין הָיוּ נוֹתְנִים לְתוֹךְ אֲרֶזֶת הַמַּעֲרָכָה,
דְּכֹתִיב (ויקרא ו) וּבִעַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֲצִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר, מִלְּמֹד שְׁטַעוֹנָה שְׁנֵי
עֲצִים **[י]**: **וְכִי כָל הָעֲצִים כְּשָׂרִים לַמַּעֲרָכָה.** דְּקִתְנֵי הַחֲלוֹ מַעֲלִין בַּגְּזָרִין
סִתָּם וְלֹא קָא מְפָרֵשׁ מֵאִיזָה מִיֵּן שֶׁל עֲצִים הָיוּ הַגְּזָרִים. וּמִשְׁנֵי, הוּן, כְּלוּמַר
הַכֹּל כְּשָׂרִים חוּץ מִשֶּׁל זֵית וְשֶׁל גֶּפֶן דְּאֶסְרוּרִין מִשּׁוּם יִשׁוּב אֲרָץ יִשְׂרָאֵל, לְפִי
שֶׁהוּן טוֹעֲנִים פְּרוֹת. וְאִית דְּאֶמְרֵי טַעְמָא, לְפִי שֶׁהוּן נַעֲשִׂים דָּשׁוֹן מִיָּד:
מִרְבִּיּוֹת. עֲנָפִים שֶׁל תְּאֵנָה. וְדוּקָא תְּאֵנִים רְעוֹת. דְּלֹא עֲבָדֵי פִירֵי **[יא]**: **וְשֶׁל**
עֵץ שָׁמוֹן. הָעוֹשֶׂה שָׁמוֹן אֶפְרָסִמוֹן. וְאֲנִי שְׁמַעְתִּי, שֶׁהוּא הָאֵילָן שְׁקוֹרִים לוֹ
בְּלַע"ז פִּינִיּוֹ, וּבִעֲרָבֵי צִינּוּבוֹרִי. וְאֵף עַל גֵּב דְּעֵץ מֵאֶכְל הוּא, אֵין בּוֹ צֶרֶךְ
כְּמוֹ בְּגֶפֶן וְזֵית, הַלְכָּד לֹא אֶסְרוּהוּ מִשּׁוּם יִשׁוּבָה שֶׁל אֲרָץ יִשְׂרָאֵל כְּדָרְדָּר
שְׁאֶסְרוּ הַגֶּפֶן וְהַזֵּית:

פרק ב - משנה ד

מַעֲרָכָה גְּדוּלָּה. לְפִי שְׁיֵשׁ עוֹד מַעֲרָכָה אַחֲרַת, קָרִי לְהַדְּ מַעֲרָכָה גְּדוּלָּה. שְׁלֵשׁ
מַעֲרָכוֹת הָיוּ שָׁם בְּכָל יוֹם, אַחַת מַעֲרָכָה גְּדוּלָּה שְׁשׁוּרְפִים עָלֶיהָ הַתְּמִיד,
וְהַשְּׁנִית מַעֲרָכָה פְּחוּתָה מִמֶּנָּה וְהִיא קְרוּיָה מַעֲרָכָה שֶׁל קִטְרֵת, שְׁנוּטָלִים
מִמֶּנָּה גְּחָלִים בְּמַחְתָּה לְקִטְרֵת שְׁמִקְטִירִים בַּבֶּקֶר וּבִיּוֹן הָעֲרִבִים,
וְהַשְּׁלִישִׁית אֵינָה מְשַׁמֶּשֶׁת כְּלוּם אֶלָּא לְקִיּוּם הָאֵשׁ, דְּכֹתִיב (ויקרא ו) וְהָאֵשׁ
עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדָּ בּוֹ, זֹו מַעֲרָכָה שְׁלִישִׁית שֶׁל קִיּוּם הָאֵשׁ: **וְחִזִּיתָה מִזְרָחָה.**
מִרְאִית פְּנִיָּה דְּהֵינּוּ הַפֶּתַח וְהַחֲלוֹן **[יב]** שֶׁל מַעֲרָכָה, לְצַד מִזְרָח שֶׁל מִזְבֵּחַ:
וְרֵאשֵׁי הַגְּזָרִין. הַפְּנִימִיִּים הָיוּ אֲרָכִים עַד שֶׁהָיוּ נוֹגְעִים בְּתַפּוּחַ: **אֵת**
הָאֵלִיתָא. חֲרִיּוֹת וְקִסְמִין דְּקִין תּוֹחֲבִין בֵּין הַגְּדוּלִּים לְהַצִּית הָאֵשׁ. וְאֵלִיתָא
לְשׁוֹן אֵלִיָּה, עַל שֵׁם זְנָבוֹת הָאוֹדִים:

פרק ב - משנה ה

בְּרוּי מִשָּׁם. מִבֵּין מְקוֹם הָעֵצִים : **בְּעֵמֶד חֲמֵשׁ סָאִים.** הִיָּה בְּאוֹתָהּ מֵעֶרְכָּה שֶׁל קְטֹרֶת כְּמוֹ חֲמֵשׁ סָאִים גְּחָלִים שְׂמֵהֶם הִיָּה חוֹתָה לְצַרְף הַקְטֹרֶת : **בְּעֵמֶד.** כְּמוֹ בְּאֵמֶד : **וּבִשְׁבֶּת בְּעֵמֶד שְׂמוֹנֵת סָאִין.** לְפִי שְׁצָרִיף עוֹד גְּחָלִים לְשָׁנֵי בְּזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לֶחֶם הַפְּנִים שֶׁהֵיוּ מִקְטִירִים מִשְׁבֶּת לְשֶׁבֶת : **מַחֲזִירִים אוֹתוֹן לְמֵעֶרְכָּה.** וְנִשְׂרָפִים שָׁם בְּצַדֵּי הַמֵּעֶרְכָּה הַגְּדוֹלָה : **וּבָאוּ לָהֶם לְלִשְׁבֶּת הַגְּזִית. לַעֲשׂוֹת פְּיֹסוֹת [כ] :**

פרק ג

פרק ג - משנה א

אָמַר לָהֶם הַמַּמְנֶה בָּאוּ וְהַפִּיסוּ. הַטִּילוּ פִּיס. הוּא הַגּוֹרֵל הַמִּפְרָשׁ פְּרָק ב' דְּיוֹמָא : **מִי שׁוֹחֵט.** אָף עַל גַּב דְּשַׁחֲיטָה כְּשֶׁרָה בְּזֶר, תִּקְנֵנוּ בָּהּ פִּיס, דְּתַחֲלַת עֲבוּדַת הַתְּמִיד הִיא וְחֻבִּיבָה לְהוּ, אִי לֹא יִטִּילוּ פִּיס אֶתוֹ לְאַנְצוּיֵי עֲלֵהּ וְאֶתוֹ בָּהּ לִיַּדֵּי סַפְנָה : **מִי זוֹרֵק.** מִקְבֵּל הַדָּם הוּא הַזּוֹרֵק, וּמִשׁוּם דְּעַקֵּר הַקְרָבָן הוּנָא זְרִיקָה לְהַכִּי נֶקֶט לָהּ : **מִי מִדְּשׁוֹן מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי.** וְהַמְדִּשׁוֹן הוּא הַמִּקְטִיר קְטֹרֶת [ב]. וּמִשׁוּם דְּדִשׁוֹן תַּחֲלַת עֲבוּדָה שֶׁל קְטֹרֶת הִיא, נֶקֶט לָהּ. וְכֵן דִּשׁוֹן הַמְּנוֹרָה תַּחֲלַת הַהֲדָלָקָה. וְדִשׁוֹן מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי וְהַמְּנוֹרָה, קִדְּם שַׁחֲיִטַת הַתְּמִיד הִיָּה. וְהָא דְּמִדְּכֹר בְּסִדְרַת הַפִּיס שׁוֹחֵט וְזוֹרֵק בְּרִישָׁא, מִשׁוּם שֶׁהֵם עֵקֶר עֲבוּדָה טְפִי : **הָעֵקֶץ.** הָאֵלִיָּה [ג] : **הַחֲזָה.** כָּל [הַשְּׂמוֹן] הַרְּוָאָה אֶת הַקְרָקֶע : **וְהַגְּרָה.** מְקוֹם שֶׁהוּא מַעֲלָה גְרָה, הוּא הַצְּנוֹאֵר, וּבֹו מְחַבְּרִים קִנָּה הַרְּוָאָה עִם הַכְּבֵד וְהַלֵּב [ד] : **זָכָה מִי שְׁזָכָה.** מִי שֶׁעֲלָה לוֹ הַפִּיס זוֹרֵק אֶת הַדָּם, וְהַסְמוּדָּ לֹו שׁוֹחֵט. וְאָף עַל פִּי שֶׁהַשַּׁחֲיטָה קוֹדְמַת לְקַבְּלַת הַדָּם, מִכָּל מְקוֹם מִפְּנֵי שֶׁעֲבוּדַת הַזְּרִיקָה גְּדוֹלָה מִן הַשַּׁחֲיטָה, שֶׁהַשַּׁחֲיטָה כְּשֶׁרָה בְּזֶר מֵה שְׂאִין כֹּן בְּזִרְיקָה, לְפִיכֵד זָכָה הַרְּאִשׁוֹן שֶׁהִגִּיעַ לוֹ הַפִּיס בְּזִרְיקָה, וְהַשְּׂנִי הַסְמוּדָּ לֹו בַשַּׁחֲיטָה, וְהַשְּׂלִישִׁי מִדְּשׁוֹן מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי וּמִקְטִיר הַקְטֹרֶת, וְהַרְּבִיעִי מִדְּשׁוֹן אֶת הַמְּנוֹרָה וּמִדְּלִיק אֶת הַנְּרוֹת, וְהַחֲמִשִּׁי מַעֲלָה הַרְּאִשׁ וְהַרְּגֵל לְכַבֵּשׁ, וְהַשְּׁשִׁי שְׁתֵּי הַיָּדִים, וְהַשְּׁבִיעִי הָעֵקֶץ דְּהִיָּנוּ הָאֵלִיָּה וְהַרְּגֵל, וְהַשְּׂמִינִי הַחֲזָה וְהַגְּרָה, וְהַתְּשִׁיעִי שְׁתֵּי דְפָנוֹת, וְהָעֲשִׂירִי הַקְרָבִים, וְהָאֲחַד

עֶשֶׂר הַסֵּלֶת שֶׁל מִנְחַת נִסְכִּים שֶׁהִיא קֶרֶבָה עִם הַתְּמִיד. וְהַשְּׁנַיִם עֶשֶׂר חֲבֵתֵי
כֶּהֵן גְּדוּל, וְהַשְּׁלֹשָׁה עֶשֶׂר יַיִן שֶׁל נִסְכִּים. כָּל אֵלוֹ שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר כֹּהֲנִים יוֹצְאִים
בְּפִיס אָחָד כַּמְּפָרֵשׁ פָּרֶק ב' דְּיוֹמָא:

פרק ג - משנה ב

צֹאוּ וְרֵאוּ. עַל מְקוֹם גְּבוּהָ שֶׁהָיָה לָהֶם בְּמִקְדָּשׁ: זְמַן הַשְּׁחִיטָה. שֶׁהַשְּׁחִיטָה
פְּסוּלָה בְּלֵילָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יט) בַּיּוֹם זָבַחְכֶם: **בְּרִקְאֵי.** הָאִיר וְהַבְּרִיק
הַשָּׁחַר: **הָאִיר פְּנֵי כָל הַמְּזֻרָח.** שֶׁלֹּא הָיָה אוֹמֵר כְּלוּם עַד שֶׁהָאִירוּ פְּנֵי
הַמְּזֻרָח, שֶׁאִין מִסְפִּיק כְּשֶׁהַבְּרִיק כְּנֻקְדָה בְּלִבָּד. וְהִלְכָה כְּמִתְיָא בֵּן שְׁמוּאֵל:
עַד שֶׁהוּא בְּחִבְרוֹן. אוֹתָן הָעוֹמְדִים לְמִטָּה שׁוֹאֲלִים לוֹ הַגִּיעַ הָאוֹר בְּחִבְרוֹן,
וְהוּא אוֹמֵר הֵיוּ. וְכִדִּי לְהַזְכִּיר זְכוּת הָאֲבוֹת הַקְּבוּרִים בְּחִבְרוֹן אוֹמְרִים כֵּן:

פרק ג - משנה ג

מִלְשַׁפַּת הַטְּלָאִים. לְשַׁכָּה שֶׁהִיוּ הַטְּלָאִים שֶׁל תְּמִידִים שֵׁם: **לְשַׁפַּת**
הַחוֹתְמוֹת. שֶׁל לֹקְחֵי סֵלֶת לְמִנְחָה וַיַּיִן לְנִסְכִּים, שֶׁהִיוּ הוֹלְכִים אֶצֶל
הַמְּמַנֶּה עַל הַחוֹתְמוֹת וְנוֹתְנִים לוֹ מְעוֹת כְּפִי הַנִּסְכִּים שֶׁהוּא צָרִיךְ, וְהוּא
נוֹתֵן לוֹ חוֹתֶם וּמוֹלִיךְ הַחוֹתֶם אֶצֶל הַמְּמַנֶּה עַל הַנִּסְכִּים וּמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ
נִסְכִּים. וְאוֹתָהּ לְשַׁכָּה שֶׁהַמְּמַנֶּה עַל הַחוֹתְמוֹת יוֹשֵׁב בָּהּ הִיא קְרוּיָה לְשַׁפַּת
הַחוֹתְמוֹת. וּבְמִסְכַּת שְׁקָלִים מְפָרֵשׁ שְׁאֲרֵבְעָה חוֹתְמוֹת הֵיוּ בְּמִקְדָּשׁ, וְכַתוּב
עֲלֵיהֶם, יַעֲגַל, זָכָר, גְּדִי, חוּטָא. כְּשֶׁמְבִיא חוֹתֶם שְׁכַתוֹב בּוֹ יַעֲגַל, בְּיָדוֹעַ שֶׁנֶּתַן
מְעוֹת לְנִסְכֵי פָר. זָכָר, בְּיָדוֹעַ שֶׁנֶּתַן מְעוֹת לְנִסְכֵי אֵיל, שְׁתַּרְגוּם אֵיל, דִּיכָרָא.
גְּדִי, בְּיָדוֹעַ שֶׁנֶּתַן מְעוֹת לְנִסְכֵי כֶּבֶשׂ. חוּטָא, בְּיָדוֹעַ שֶׁנֶּתַן מְעוֹת לְנִסְכֵי
מִצְרַע: **לְשַׁפַּת בֵּית הַמוֹקֵד.** עַל שֵׁם הַמְּדוּרָה שֶׁדוֹלְקֶת בָּהּ תְּמִיד **[ח]** קְרוּיָה
בֵּית הַמוֹקֵד:

פרק ג - משנה ד

תשעים ושלשה כלי כסף וכלי זהב. לא אתפרש למה הצרכו למנון של כלים הללו. ובירושלמי במסכת חגיגה אמרו כנגד תשעים ושלש אזכרות שבנבואות חגי זכריה ומלאכי [ט]: **השקו את התמיד**. סמוך לשחיטתו, כדי שיהא עורו נפשט יפה: **בכוס של זהב**. אית דאמרי גוזמא קתני דלא של זהב היה, אלא של נחשת יפה כזהב. ואית דאמרי בכוס של זהב ממש, שאין עניות במקום עשירות: **אף על פי שהוא מבקר**. דתמיד טעון בקור ממום ארבעה ימים קדם שחיטתו, דומיא דשה הפסח:

פרק ג - משנה ה

לצפוננו של מזבח. דתמיד עולה הוא, ועולה טעונה צפון: **שמנה עמודים**. עמודים של אבן נמוכים: **ורביעית של ארז**. חתיכות מרבעות של ארז היו על העמודים: **אנקליות**. פועין ווים. אינצינייש בלע"ז: **היו קבועים**. באותן רביעיות של ארז, ותולין בהן הבהמה: **ושלשה סדרים**. של אנקליות זו למעלה מזו היה בכל חתיכת עצ, לתלות בהמה גדולה או קטנה: **על שלחנות של שיש שבין העמודים**. שעליהם מדיחין הקרבים. והיה אפשר לעשותן של זהב, שאין עניות במקום עשירות, ולא עשאום אלא של שיש לפי שהזהב מרתים ומסריח, והשיש מקרר ומצנן ומעמידו שלא יסריח:

פרק ג - משנה ו

הטני. לשון ושמית בטנא. דומה לסל ופיו רחב: **והפוז**. קיתון בלשון ערבי קורין אלכו"ז: **שני מפתחות**. לפתח שני מנעולים שבפשפש הצפוני: **תרקב**. כלי שמחזיק שלשה קבין. ולשון תרקב, תרי וקב. ודומה היה לתרקב אבל לא היה מחזיק אלא קבים וחצי, ושל זהב היה: **אחד יורד לאמת השחי**. הפשפש הצפוני דתנן לקמן בא לו לפשפש הצפוני, היו לו שני מנעולין, האחד היה למטה בפנים בתחתיתו של פתח, והיה הכהן הרוצה לכנס מכניס אמת ידו בחור שבפתל עד בית השחי שלו ופותח בידו דרך פנים, והאחר פותח במפתח מיד בלא טרח כשאר כל הפתחים: **כיון**. כמו [פסחים לו]: **יעשנה בדפוס ויקבענה כיון**, כלומר מהר בלא טרח:

וּשְׁנֵי פְּשָׁשִׁין הָיוּ לוֹ לְשַׁעַר הַגְּדוֹל. הוּא שַׁעַר הַהֵיכָל. וְהָיוּ לוֹ דְּלָתוֹת בְּתַחֲלַת עֲבֵי הַכֶּתֶל שֶׁהָיָה עֲבִיו שֵׁשׁ אַמּוֹת, וְדְלָתוֹת אַחֲרוֹת לְסוֹף עֲבִיו לְצַד פְּנִים. וּשְׁנֵי פְּשָׁשִׁין הֵנְדוּ שְׁנֵי פְּתָחִים קְטָנִים אֶחָד מִיְמִין שַׁעַר הַגְּדוֹל וְאֶחָד מִשְּׂמָאלוֹ רְחוֹק קֶצֶת מִן הַשַּׁעַר. אוֹתוֹ שֶׁבְּדָרוֹם כְּתִיב סָגוּר יְהִי־לֹא יִפְתָּח, בְּשֵׁל עֵתִיד, וּמִסְתַּמָּא כֵן הָיָה בְּבֵית עוֹלָמִים, אֲבָל פְּשָׁשׁ שֶׁבְּצַפּוֹן הָיָה פּוֹתָחוֹ עַל יְדֵי חוֹר שֶׁאֶצְלוֹ שֶׁתּוֹחַב בּוֹ יָדוֹ עַד הַשְּׁחִי וְכוּפֵף יָדוֹ בְּפָנִים, וְעַל יְדֵי מִנְעוּל אַחַר שֶׁבּוֹ שֶׁנִּפְתָּח לְאַלְתֵּר בְּלִי טָרַח: **וּפְתַח אֶת הַפְּשָׁשׁ.** נִכְנַס לְתֵא. וְהָיָה לְשִׁכָּה אַחַת הַפְּתוּחָה לְהֵיכָל: **וּמִן הַתֵּא אֶל הַהֵיכָל.** וְהוֹלֵךְ בְּחֻלַּל הַהֵיכָל עַד הַשַּׁעַר הַגְּדוֹל שֶׁבְּסוֹף עֲבֵי הַכֶּתֶל מִבְּפָנִים וּפּוֹתָחוֹ וְבָא לוֹ אֶל שַׁעַר הַשְּׁנֵי וְעוֹמֵד בְּפָנִים וּפּוֹתָחוֹ: **נִגְרָ.** בָּרִיחַ שֶׁמְבָרִיחַ מִקְצֵה הַדְּלַת לְקֶצֶה הַדְּלַת. פְּרוֹשׁ אַחַר, נִגְרָ הֵינּוּ הַיְתָד הַנְּעוּץ אַחוּרֵי הַדְּלַת בְּנִקְבַּ שְׁבִאֲסִקְפָּה: **וְאֵת הַפּוֹתָחוֹת.** הַמְּנַעוּלִים וְהַמְּסַגְרוֹת:

מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִים קוֹל שַׁעַר הַגְּדוֹל. וּמִירוּשָׁלַיִם עַד יְרִיחוֹ עֶשְׂרֵי פָּרָסָאוֹת: **הַמְּגֵרָפָה.** מִין כְּלִי נִגּוֹן **[יב]** שֶׁהָיָה בְּמִקְדָּשׁ, עֲשָׂרָה נִקְבִים הָיוּ בּוֹ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מוֹצִיא מֵאָה מֵיַיִן זָמֵר **[יג]**, וְקוֹלוֹ נִשְׁמַע עַד לְמֶרְחוֹק: **בֵּן קָטִין.** שֵׁם אָדָם וְכֵהֵן גְּדוֹל הָיָה, וְעָשָׂה גִלְגַּל לְכִיּוֹר לְשִׁקְעוֹ בְּבוֹר שֶׁלֹּא יְהִיוּ מִיָּמָיו נִפְסָלִים בְּלִינָה, שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ בְּכִלֵי שְׂרֵת נִפְסָל בְּלִינָה וּבִיּוֹצֵא וּבְטָבוֹל יוֹם, וְכִשְׁהָיוּ מַעֲלִים אוֹתוֹ **[יד]** מִן הַבוֹר לְקַדֵּשׁ בּוֹ יְדִיהֶם וְרַגְלֵיהֶם הָיָה קוֹל הַגִּלְגַּל נִשְׁמַע עַד יְרִיחוֹ: **גְּבִינֵי פְּרוּזָה.** כֵּהֵן שֶׁשְּׂמוֹ גְּבִינֵי, שֶׁהָיָה מְכָרִיז בְּכָל בֶּקֶר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עִמְדוֹ כֵּהֲנִים לְעַבּוֹדְתְּכֶם: **חֲלִיל.** צִלְמֵי צִלְיִי שׁ בְּלַע"ז, בְּעֶרְבֵי מִזְמַא"ר, וְקוֹלוֹ נִשְׁמַע לְמֶרְחוֹק. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים פִּיפְרִי בְּלַע"ז: **צִלְצֵל.** צִמְבִּלִי בְּלַע"ז: **מְכוֹר.** שֵׁם מְקוֹם:

וּבְאַחֲרוֹנָה. שֶׁלֹּא הָיָה רַק מְעַט דָּשׁוֹן וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְקַח בְּחֻפְזוֹ, כִּבְדַּ שְׂאֵר

הֶדְשֵׁן לְתוֹךְ הַטְּנִי: וְהִנִּיחוּ. לְטְנֵי שֵׁם וַיֵּצֵא. אֲבָל מִיָּד לֹא הָיָה מוֹצִיאוֹ, שְׁפִינִן שֶׁצָּרִיד לָתֵת הַדְּשָׁן אֶצֶל הַמַּזְבֵּחַ קִדְמָה כְּמוֹ דְשׁוֹן הַמְּנוֹרָה, מִמַּתִּין עַד לְאַחַר זָרִיקַת הַתַּמִּיד, שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה הַטֵּבֶת שְׁתֵּי גֵרוֹת וְגוֹמַר **[ז]** הַשְּׁלֵמַת דְשׁוֹן הַמְּנוֹרָה, וְאַזְּ הָיוּ שְׁנֵיהֶם מוֹצִיאִין זֶה הַטְּנִי וְזֶה הַכּוֹז וְשׁוֹפְכִין הַדְּשָׁן בְּמָקוֹם אֶחָד אֶצֶל הַמַּזְבֵּחַ וְנִבְלָעִים שָׁם בְּמָקוֹמוֹ: וּמַצָּא שְׁתֵּי גֵרוֹת מִזָּרְחִיּוֹת דּוֹלְקִים. הַיּוֹ תֵּנָּה סֶבֶר מְנוֹרָה מְזָרְחָה וּמַעֲרָב הִיא מִנְחַת **[ח]**. וּפְעָמַיִם שָׂמוּצָא גַם הַשָּׂאָר דּוֹלְקִים, וְנִקֵּט שְׁתֵּי גֵרוֹת מִזָּרְחִיּוֹת דּוֹלְקִים מִשׁוּם דְּשָׂאָר גֵּרוֹת אֲפָלוּ דּוֹלְקִים מִכֶּבֶן וּמִדְּשָׁנָה, וְאַלּוֹ שְׁתֵּי גֵרוֹת אִם מִצָּאָן דּוֹלְקִים אֵינּוּ מִכֶּבֶן. וְעוֹד מִשׁוּם דִּקְתַּנִּי בְּסִיפֵא מִצָּאָן שְׁכַבּוּ לְאַלּוֹ מִזָּרְחִיּוֹת חוּזַר וּמִדְּלִיקוֹן, וּבְשָׂאָר גֵּרוֹת מִצָּאָן שְׁכַבּוּ אֵינּוּ מִדְּלִיקוֹן עַד הָעֶרֶב: מִדְּשָׁן אֶת הַשָּׂאָר. חֲמֵשׁ גֵּרוֹת שֶׁלְצֵד מַעֲרָב, מִסִּיר מֵהוּן הַשָּׂמֶן הַיֵּשֵׁן וְהַפְּתִילָה הַיֵּשְׁנָה וְהַדְּשָׁן, וְנוֹתַן הַכֹּל בְּכּוֹז, וְנוֹתַן שָׂמֶן חָדָשׁ וּפְתִילָה חָדָשָׁה, וְלֵאחֲרַי שְׁחִיטַת הַתַּמִּיד וְזָרִיקַת דָּמוֹ, מִדְּשָׁן הַשְּׁנֵי מִזָּרְחִיּוֹת וְנוֹתַן בָּהוּן שָׂמֶן וּפְתִילָה חָדָשָׁה. וְהֵא דְמִפְּסִיק הַהֶטְבָּה בְּשְׁחִיטַת הַתַּמִּיד וְזָרִיקַת דָּמוֹ וְאֵינּוּ מִטִּיבָן כָּלֵן יַחַד, מִשׁוּם דִּכְתִּיב (שְׁמוֹת **ט**) בְּבַקֵּר בְּבַקֵּר בְּהִיטִיבוּ אֶת הַנְּרוֹת, אֲמַרְהָ תוֹרָה חֶלֶק הַהֶטְבָּה לְשָׁנֵי בְּקָרִים **[יט]**, וְעֵבִיד הַטֵּבֶת חֲמֵשׁ גֵּרוֹת בְּרִישָׁא וְהִדְר הַטֵּבֶת שְׁתֵּי גֵרוֹת, מִשׁוּם דְּכִיּוֹן דְּאֶתְחִיל, עֵבִיד רַבָּא. וְהַיּוֹ דְּלֹא עֵבִיד שְׁתָּא וְהִדְר חַד, מִשׁוּם דִּכְתִּיב בְּהִיטִיבוּ אֶת הַנְּרוֹת, [נאיון] הַטֵּבֶת גֵּרוֹת פְּחוֹת [משפטים]. וְהָנִי מְלֵי בְזָמַן שָׂאִין הַנֵּס, כְּגוֹן לְאַחַר שְׁמֵת שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק. אֲבָל קִדְם שְׁמֵת שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק שֶׁהָיָה נֵר מַעֲרָבִי דּוֹלֵק תַּמִּיד בְּדֶרֶךְ נֵס, כִּדְתַנִּיָּא מַחוּץ לְפָרְכַת הָעֵדוּת, עֵדוּת הַיּוֹא שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, זוֹ נֵר מַעֲרָבִי שְׁנוֹתָן בָּהּ שָׂמֶן כְּמֵדַת חֲבָרוֹתֶיהָ וּמִמֶּנָּה הָיָה מֵתְחִיל וּבָהּ הָיָה מְסִיס, כְּשֶׁהָיָה בָּא לְהִיטִיב הַשְּׁתֵּי גֵרוֹת מִזָּרְחִיּוֹת, לֹא הָיָה מִדְּשָׁן אֲלֵא הַנֵּר הַרְּאִשׁוֹן בְּלֶבֶד וּמִיטִיבוֹ, וּמִנִּיחַ הַנֵּר הַשְּׁנֵי הַסְּמוּךְ לוֹ דּוֹלֵק עַד הָעֶרֶב שְׂמִדְּלִיק אֶת הַנְּרוֹת וּמִמְּנוֹ מִדְּלִיק כֹּל הַנְּרוֹת הָאַחֲרִים, וְאַחַר שֶׁהַדְּלִיק שָׂאָר הַנְּרוֹת מִיטִיבוֹ וּמִדְּשָׁנוֹ לְנֵר זֶה בְּעֶרֶב וּמִדְּלִיקוֹ. וְאָף עַל גֵּב דִּכְתִּיב בְּהִיטִיבוּ אֶת הַנְּרוֹת דָּאִין הַטֵּבָה פְּחוֹת מְשִׁתִּים, הָכִי עֲדִיף טַיִי **[כ]** שְׁלֹא לְהִיטִיב כִּי אִם נֵר אֶחָד מִן הַשְּׁתֵּי גֵרוֹת מִזָּרְחִיּוֹת וּלְהַנִּיחַ הַנֵּר הַשְּׁנֵי דּוֹלֵק שְׁלֹא לְהִיטִיבוֹ עַד הָעֶרֶב, כִּדִּי לְפָרְסָם הַנֵּס שֶׁהוּא דּוֹלֵק תַּמִּיד. וּמָה שֶׁמִּיטִיב חֲמֵשׁ שֶׁל צֵד מַעֲרָב תְּחֵלָה, וְלֹא חֲמֵשׁ לְצֵד מְזָרְחָה וּלְבִסּוֹף שְׁתֵּים שֶׁל מַעֲרָב, וּמָהֶם הָיָה לוֹ לְהַדְּלִיק, וְלֹא עֵבִיד הָכִי מִשׁוּם דִּכְתִּיב (ויקרא כד) לְהַעֲלוֹת נֵר תַּמִּיד מַחוּץ לְפָרְכַת הָעֵדוּת יֶעֱרֹךְ אוֹתוֹ לְפָנָי ה', אֲמַרְהָ תוֹרָה קִבַּע נֵר לְהַדְּלִיק מִמְּנוֹ שָׂאָר גֵּרוֹת, וְאַיְזָה זֶה נֵר שְׁנֵי שֶׁל צֵד מְזָרְחָה, וְהוּא קְרוֹי נֵר מַעֲרָבִי, דְּכִי עֵיל בְּהִיכַל בְּהָהוּא נֵר פָּגַע בְּרִישָׁא, וְאִין מַעֲבִירִין עַל הַמַּצּוֹת, וְאַיכָּא לְמִימַר בְּהָהוּא אֲתוּקָם הַנֵּס וְהַקִּבַּע לְהַדְּלִיק מִמְּנוֹ. וּבִנְרָה רִאשׁוֹן אִי אֲפֹשֶׁר, דְּהֵא כִתִּיב לְפָנָי ה', מֵאוֹתוֹ נֵר שֶׁל צֵד שְׁכִינָה שֶׁהוּא לְצֵד מַעֲרָב, וְאִין נֵר רִאשׁוֹן קְרוֹי לְפָנָי ה': מִצָּאָן שְׁכַבּוּ. הַשְּׁתֵּים מִזָּרְחִיּוֹת. כְּגוֹן לְאַחַר שְׁמֵת שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק: מִדְּשָׁן וּמִדְּלִיקוֹן מִן הַדּוֹלְקִים. לֹא שֶׁהָיָה נוֹתַן פְּתִילָה חָדָשָׁה וּשְׂמֶן חָדָשׁ כְּדֶרֶךְ הַטֵּבֶת הַנְּרוֹת, שֶׁהָרִי לְעוֹלָם אִין מִיטִיבִין שְׁתֵּי גֵרוֹת מִזָּרְחִיּוֹת אֲלֵא לְאַחַר שְׁחִיטַת הַתַּמִּיד **[כא]** כִּדִּי לְהַפְּסִיק בֵּין הַטֵּבֶת חֲמֵשׁ לְהַטֵּבֶת שְׁתֵּים, אֲלֵא מִדְּשָׁנָה הֵינּוּ שְׁמִסִּיר הַדְּשָׁן שֶׁבְּרִאשָׁה הַפְּתִילָה הַיֵּשְׁנָה, וּמִגְבִּיחָהּ וּמִדְּלִיקָהּ, כִּדִּי לְהִיוֹת נִכְרָ יָפָה הַפְּסָק שְׂבִיין הַטֵּבֶת חֲמֵשׁ

גרות לשתיים. ואם אין בנרות דולקים, מדליקן ממזבח העולה: **ומדשן את השאר**. זו הטבת חמש הנרות, שנותן פתילה חדשה ושמן חדש ומניחן כבויות עד הערב שבא ומדליק. ומדשן דהקא אינו כמו מדשן של שנים מזרחית דלעיל. ולאחר שחיטת התמיד וזריקת דמו חוזר ומדשן [המזרחית] ונותן שמן ופתילה חדשה ומניחה עד הערב כבויה. ונר שניה שקרויה מערבית כמו כן מדשן ומסיר השמן והפתילה ישנה ונותן שמן חדש ומדליקה ממזבח העולה כדי להדליק ממנה בערב הנרות האחרות, שגם מערבי הקבע להדליק ממנו נרות אחרות, ולכך נמי מדליקה אם מצאה כבויה קדם שחיטת התמיד, כיון שצריך מכל מקום להדליקה כשבא ומיטיב לאחר שחיטה. כך מצאתי פרוש משנה זו בפרושי רבנו ברוך בר יצחק, והוא המחור שבכל הפרושים. ודברי הרמב"ם במשנה זו תמוהים מאד, וגם מה שסובר שהטבת הנרות היא הדלקתן ושהיו מדליקין הנרות של מנורה בלן בבקר כדרך שמדליקין בערב, פליאה נשגבה בעיני, ולא שמעתי ולא ראיתי לאחד מרבותי שסובר כן **[כב]**: **ואבן היתה לפני המנורה**. לפי שהמנורה גבוהה שמנה עשר טפחים והיה צריך לעלות למקום גבוה כדי להיטיב את הנרות: **ובה שלש מעלות**. כנגד שלש העלאות שכתובות במנורה, בהעלתך את הנרות, והעלה את נרתיך, להעלת נר תמיד: **והניח הפוה ויצא**. עד לאחר זריקת דם התמיד שאז עושה הטבת שתי נרות והוציאו, וכן חברו הוציא את הטני. וכשהוציאו השתחוו בגמר העבודה, ולא עכשיו, שעדין לא נגמר עבודתן:

לא היו כופתין אותו. את התמיד בשתי ידיו לעצמן או בשתי רגליו לעצמן, כדי שלא לעשות כחקות הגויים, שפך היו עושים כששוחטין לעבודה זרה: **אלא מעקדין אותו**. היד עם הרגל, כעקדת יצחק: **ראשו לדרום**. היה נשחט על ירך המזבח צפונה כדין עולה, והיה נוטה ראשו לדרום ופניו למערב, שאם ירפיץ גללים לא היה סמוך למזבח: **של שחר**. קרבן תמיד של שחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית, לפי שבבקר שמש במזרח וזרחת כנגדה למערב, והכתוב אומר שנים ליום, כנגד היום, כלומר נגד השמש **[ג]**, שהשמש קרוי יום: **ושל בין הערבים**. שחמה במערב ומאירה

כנגד המזרח, היתה נשחט על קרן צפונית מזרחית: **בטבעת שניה**. רחוק מן המזבח, לפי שהמזבח גבוה ומאפיל כלו [ד]. ויוחנן כהן גדול התקין ששה סדרים של טבעות, בכל סדר ארבע טבעות לארבעה ועשרים משמרות כהנה [ה], והיו קבועות ברצפה עשויות כמין קשת, ולפי שלא היו כופתים את התמיד [ו] כדתנו בריש פרקין, היו מכניסין צואר הבהמה באותן הטבעות בשעת שחיטה ונועצים ראש הטבעת בארץ: **ונותן מזרחית צפונית**. תחלה. לאחר ששחט תמיד של שחר בקרן מערבית צפונית הולך לצד מזרח ועומד בארץ וזורק הדם בכלי למטה מן [חט] הסקרא, ונותן שתי מתנות שהן ארבע, אחת שהיא כשתים בקרן מזרחית צפונית, והולך למערבית דרומית ונותן אחת שהיא כשתים בקרן מערבית דרומית [ח]:

פרק ד - משנה ב

לא היה שובר בו את הרגל. כדרך שהטבחים עושין שמחתכין את הרגל עם העור שבו [י], אלא נוקבין מתחת הארכובה הנמכרת עם הראש ותולה בו ומפשיט הרגל עם שאר הבהמה. והא קמשמע לן דהפרעים בכלל הפשט הן: **ערפובו**. כמו ארכובו: **מרק את ההפשט**. שהרי לא הפשט אלא עד החזה ועדין העור מחבר בו: **נטל את הפדר**. החלב: **ונתנו על בית השחיטה**. וזו היא דרך כבוד של מעלה, שלא יראה לכלוך דם השחיטה: **והכרס מדיחין אותה**. מן הפרש שבתוכה, בפני עצמה: **בבית המדיחין**. בלשכה שהיתה במקדש. ולא מדיחין אותה עם שאר הקרבים, שלא תטנפם: **שלשה פעמים**. שאין הרעי יוצא מהן אלא בדחק לפי שהן דקים: **במעוטה**. לכל הפחות. ואם רצה להוסיף להדיחן יותר משלשה פעמים:

פרק ד - משנה ג

ואצבע הכבד. היה מפריש מן הכבד: **ולא היה מזיזה**. לאצבע הכבד ממקומה [יט], שהרי היא היתה קרבה עם העקץ והאליה, והכבד היה עם הדפן הימני, והראה עם הגרה ושתי צלעות עמה, כמו שמפרש בסמוך: **דפן ימני**. חותך סמוך לשדרה, אלא שהיה מניח שתי צלעות למעלה אל השדרה וכן שתי צלעות למטה: **והרגל של ימין בשמאלו**. ואף על גב דהולכת אברים לכבש עבודה היא ועבודה פסולה בשמאל, כיון דלא

מְעַכְבֶּת כַּפָּרָה, שְׂרִיא אֶפְלוּ בְשִׂמְאֵל, כְּדֹאֵיתָא בְיוֹמָא: וּבֵית עוֹרוֹ לְחוּץ.
הַמָּקוֹם שֶׁמִּפְשִׁיטִים מִמֶּנּוּ הָעוֹר, וְהוּא סָמוּךְ לְרֵאשֵׁי הָאֲצָבָעוֹת: בְּזָד.
תְּרַגּוּם כֶּף אַחַת, בְּזִיכָא חֲדָא [ו]: הַשְּׂבִיעֵי בְּסִלְתָּ. לְמִנְחַת נְסָכִים שְׁעָם
הַתְּמִיד: בְּחֻבְתִּין. מִנְחַת מַחְבֵּת שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל מִחֻצֵּיהָ בַּבֶּקֶר וּמִחֻצֵּיהָ
בַּעֲרֵב שֶׁמִּקְרִיב בְּכָל יוֹם. וְהֵאֵי דְאַפְסָקִיָּה לְחֻבְתִּין בֵּין סִלְתָּ לְנְסָכִים שֶׁהוּן
צָרְכֵי תְּמִיד, מִשּׁוּם דְּסִלְתָּ וְחֻבְתִּין לְשִׁנְיָהֶם שֵׁם מִנְחָה, לְכַד פְּרָשׁוּן יַחַד [ז]:
מִחֻצֵי הַכֶּבֶשׂ וּלְמִטָּה בְּמַעְרְבוֹ. וְלֹא מִחֻצֵּי וּלְמַעְלָה, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה נִפְרָת
הַהוֹלְכָה לְמִזְבֵּחַ כְּשִׁיחֲזָרוּ [ח] מִלְּקָרוֹת אֶת שְׁמַע. וְדוֹקָא בִּימוֹת הַחֹל הָיוּ
נוֹתְנִים אֲבָרֵי תְּמִיד בְּמַעְרֵב לְצַד הַשְּׂכִינָה, אֲבָל בְּשִׁבְתוֹת דְּשֶׁל מוֹסְפִין שֶׁהוּן
חוֹבֵת הַיּוֹם הָיוּ בְּמַעְרֵב, הָיוּ שֶׁל תְּמִיד בְּמִזְרָח, כְּדָמוּכַח בְּמַסְכַּת סָכָה פֶּרֶק
הַחֲלִיל: לְקָרוֹת אֶת שְׁמַע. וְכָל שְׂאָר בְּרָכוֹת, כְּדֹאֵיתָא לְקָמוֹן בְּאִידָד פֶּרֶקָא:

ה

פרק

א

משנה

-

ה

פרק

אָמַר לָהֶם הַמְּמַנֶּה וְכוּ'. בַּפֶּרֶק קָמָא דְּבְרָכוֹת מִפְּרָשׁ שֶׁהִיא אֲהָבָה רַבָּה.
וְאַחַר שֶׁהֵאִיר הַיּוֹם וְזָרְחָה הַחֲמָה מִבְּרָכִים יוֹצֵר אֹר. וְסִדָּר בְּרָכוֹת אֵינּוּ
מְעַבֵּב: קְרָאוּ עֲשֵׂרֵת הַדְּבָרִים. לְפִי שֶׁהוּן עֵקֶר הַתּוֹרָה [א]. וּבְדִין הָיָה שֶׁיְהִיוּ
קוֹרִין אוֹתוֹן בְּכָל יוֹם אֶף בְּגַבּוּלִים, אֶלָּא שֶׁבְטָלוּם מִפְּנֵי תַרְעֻמַּת הַמֵּינִים,
שֶׁהִיוּ אוֹמְרִים אֵלּוּ לְבָדָם נִתְּנוּ בְּסִינֵי וְלֹא שְׂאָר הַתּוֹרָה: וְהֵם בְּרָכוּ שֶׁלֹּשׁ
בְּרָכוֹת. וְאֵלּוּ הֵן שֶׁלֹּשׁ בְּרָכוֹת, אֶמֶת וְיִצִּיב, וְעִבּוּדָה, וּבְרַכְתָּ כֹּהֲנִים קְרִיאַת
הַפְּסוּקִים בְּלִבָּד, וְלֹא נְשִׂיאַת כַּפַּיִם [ב], שֶׁלֹּא הָיוּ הַכֹּהֲנִים נוֹשְׂאִים אֶת
כַּפֵּיהֶן אֶלָּא לְאַחַר הַקְּרִיבָת הַתְּמִיד וּקְטֹרֶת, כְּדֹאֲמַרִּין בְּאִידָד פֶּרֶקָא,
וְהֵאִידְנָא לֹא הָיוּ מִבְּרָכִים הֵנֵךְ בְּרָכוֹת אֶלָּא כְּדִי שֶׁיְהִי הַתְּמִיד מְקַבֵּל
בְּרָצוֹן, וְלֹא הָיוּ נִפְטָרִים בְּכַד מִתְּפִלַּת שְׂמִנָּה עֲשֵׂרָה: מוֹסִיפִין בְּרָכָה אַחַת.
שֶׁמִּשְׁמַר הַיּוֹצֵא אוֹמַר לְמִשְׁמַר הַנִּכְנֵס, מִי שֶׁשָּׁכַן אֶת שְׂמוֹ בְּבֵית הָזֶה הוּא
יִשְׁפִּין בִּינֵיכֶם אֲהָבָה וְאַחֲוָה שְׁלוֹם וְרַעוּת [ג], שֶׁבְּכָל יוֹם שֶׁבֵּת הָיָה נִכְנֵס
מִשְׁמַר לְעִבּוּדָה וְיוֹצֵא מִשְׁמַר שְׁעָבֵר:

חֲדָשִׁים לְקַטְרֹת. מִי שֶׁלֹּא זָכָה בְּקַטְרֹת כָּל יָמָיו יָבֵא וַיִּפֹּס. וְלֹא הָיוּ מְנִיחִים לְמִי שֶׁזָּכָה בָּהּ פַּעַם אַחַת לְשָׁנוֹת בָּהּ, מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲשֶׂרְתָּ, דְּכַתִּיב (דְּבָרִים 35) יִשְׂיֵמוּ קַטֹּרֶה בְּאַפֶּךָ וְגוֹ' בְּרֹדֶף הִ' חִילוֹ, לְפִיכָף לֹא הָיוּ מְנִיחִים לְשָׁנוֹת בָּהּ אָדָם, כְּדִי שֶׁיְהִיוּ הַכֹּל מִתְעַשְּׂרִים וּמִתְבָּרְכִים בָּהּ: **חֲדָשִׁים עִם יִשְׁנִים.** לְפִי שֶׁאָמַר בְּקַטְרֹת חֲדָשִׁים דְּוָקָא, אָמַר הֵכָא חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים, כְּלוּמַר מִי שֶׁזָּכָה בְּפִיס פְּעָמִים אַחֲרוֹת וּמִי שֶׁלֹּא זָכָה בָּאוּ וְהִפִּסוּ: **הוּא הַמַּעֲלָה אוֹתָם לְגַבֵּי הַמַּזְבֵּחַ.** וְלֹא הָיָה כָּאן פִּיס. וְאִין הִלְכָה כְּרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב:

מְסֻרוֹם לַחֲזָנִים. אוֹתָם כִּהְנִים שֶׁהֵכִינוּ עֲצָמָם וְלֹא זָכוּ בְּפִיס וְהָיוּ לְבוֹשִׁים בְּגָדֵי כֹהֵנָה, הָיוּ מוֹסְרִים אוֹתָם לַחֲזָנִים, דְּהֵינּוּ הַשְּׂמֵשִׁין הָעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי הַמִּקְדָּשׁ, כְּדִי שֶׁיִּפְשִׁיטוּם בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁעֲלִיהֶם: **וְלֹא הָיוּ מְנִיחִים עֲלֵיהֶם אֲלֵא מְכַנְסִים בְּלֶבֶד.** וְלוֹבְשִׁים בְּגָדֵי חַל וְאַחַר כֵּן מִפְּשִׁיטִים הַמְכַנְסִים, וּמְנִיחִים כָּל בְּגָדֵי כֹהֵנָה וַיּוֹצְאִים: **וְכַתּוּב עֲלֵיהֶם תִּשְׂמִי שֵׁי הַכֹּלִים.** הַחֲלוּנוֹת שֶׁבָּהֶן מְכַנְסִים כְּתוּב עֲלֵיהֶן מְכַנְסִים, וְאֵת שֶׁבָּהֶן כְּתוּב כְּתוּב עֲלֵיהֶן כְּתוּב, וְכֵן מְצַנְּפֵת וְאַבְנֵט. וְסֹדֵר לְבִישַׁת הַבְּגָדִים, הַמְכַנְסִים תְּחִלָּה לְכָל שְׂאֵר בְּגָדִים שֶׁל קֹדֶשׁ, דְּכַתִּיב (ויקרא 1) וּמְכַנְסֵי בֶד יִלְבֹּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ, שֶׁלֹּא יְהִי דָבָר קוֹדֵם לְמְכַנְסִים, וְאַחַר כֵּן הַכְּתָנֶת, וְאַחַר כֵּן חוּגֵר בְּאַבְנֵט, וְאַחַר כֵּן צוּנְף בְּמַצְנַפֶּת {1}:

וְהַבְּזָד. כִּף קָטָן: **מֵלֵא וְגָדוּשׁ קַטְרֹת.** וְהִיְתָה בְּתוֹךְ הַכִּף הַגָּדוֹל. שְׂאֵם לֹא הָיָה הַגָּדוֹל, כִּיּוֹן שֶׁהַקָּטָן גָּדוּשׁ הָיָה מִתְפָּזֵר הַקַּטְרֹת לְאַרְץ בְּהוֹלְכָתוֹ. וּבְכִף הַגָּדוֹל לְבֶד לֹא סָגִי, דְּכַבּוּד הוּא כְּלָפֵי מַעֲלָה לְעֵרוֹת מִכִּף גָּדוּשׁ עַל הַגְּחָלִים בְּשַׁעַת הַהַקְטָרָה: **וְכִסּוּי הָיָה לוֹ.** לְבָזָד {2}: **מְטוּטְלָת.** רְבוּתֵי פְרָשׁוֹ כְּעִין טְבַעַת הָיָה לְכִסּוּי מְלֻמַּעֲלָה שֶׁעַל יָדָהּ מְטַלְטֵל הַכִּסּוּי וּמִסִּירוֹ מַעַל הַבְּזָד. וּבְעֵרוֹךְ פְּרָשׁ, מְטוּטְלָת חֲתִיכַת בְּגָד, כְּמוֹ לֹא יֵצֵא הַגָּמֵל בְּמְטוּטְלָת דְּפָרֵק בְּמָה בְּהֵמָה יוֹצְאָה. שֶׁהָיָה נִתּוֹן עַל כִּסּוּי הַבְּזָד כְּמִין סוּדֵר קָטָן לְנוּי:

מי שזכה במחיתה. להוליך הגחלים למזבח הזהב. ולא היה בזה פיס, אלא מי שזכה בקטרת על ידי פיס אומר לזה שעמו זכה עמי במחיתה [יא]: וחתה. מן המאכלות הפנימיות לא גרסינן הכא, שהן קרובים לדשן, דאדרבה גחלים גסות ובוערות היה חותה: וערו בשל זהב. אבל לא היה חותה בשל זהב, כדי שלא תתקלקל, והתורה חסה על ממונן של ישראל: נתפזר ממנה קב גחלים. שהיה חותה במחיתה של כסף בת ארבעה קבים ומערה בשל זהב שהיא של שלשה [יב]. וכדי להוליכה מלאה היה מערה באחרונה [יג], שזהו דרך כבוד של מעלה: מכבדן לאמה. לאמת המים שבעזרה. שלא יכוו בהן הכהנים: ובשבת. שאסור לכבות [יד]: כופה עליהן פסכתו. כלי אחד גדול. תרגום סירותיו, פסכתו ותיה: לתד. חצי כור, חמש עשרה סאין, שהכור שלשים סאין: ושתי שרשרות היו. בפסכתו. אחת מצד זה ואחת מצד זה, לפי שבו מורידין הדשן מעל המזבח כדאמרינן בסמוך, וכשמורידו מלא דשן דרך קרקע הכבש שהוא משפע היה כהן אחד לפניו שמושכו בשרשרת וכהן אחד היה למעלה מן הפסכתו ותופס בשרשרת שלפניו שלא תתגלגל במדרון הכבש: ועל השרץ. שנמצא בעזרה [טו] בשבת, כופים עליו פסכתו כדי שלא יטמאו בו הכהנים. שאין יכולים להוציאו משם בשבת, דעל שבות כזה גזרו ואפלו במקדש. ודוקא כשנמצא בעזרה, אבל נמצא בהיכל או באולם, מוציאים אותו מייד [טו] ואפלו בשבת:

המגרפה. כלי גדול שהיו זורקים אותו כדי להשמיע קול, והקול היוצא ממנו משמש שלשה דברים כדמפרש ואזיל: כהן השומע קולה. אם לא היה בעזרה: רץ ובא. להשתחוות עם אחיו הכהנים: וראש המעמד. כשהיה שומע קול המגרפה: היה מעמיד את הטמאים. של אותו בית אב שלא היו ראויים לעבד: בשערי המזרח. אית דאמרי כדי לבישן ולהודיע שמפני טמאת קרי הוא נמנע לעבד, כדי שיזהר פעם אחרת. ואית דאמרי מפני החשד, שלא יחשדוהו שלמלאכתו הלך והניח מלעבד, אבל ידעו שמפני טמאת אנס של שרץ או דבר אחר נמנע מלעבד [יח]. והרמב"ם כתב, שמצרעים שכבר טהרו מצרעתם היה מעמידם בשער המזרח, כדי

פרק ו

ו

פרק ו

א

משנה

-

ו

החלו. אותם שזכו בכף של קטרת ובמחטה של גחלים להיות עולים במעלות האולם, ששתיים עשרה מעלות היו לאולם. ולפניהם היו מקדימים ללכת מי שזכה בדשון מזבח הפנימי כדי להוציא את הטני שהניח שם, מאחר שצריך לתת דשן אצל המזבח קדמה כמו דשון המנורה, הנה ממתין עד לאחר זריקת התמיד שהיה הזוכה בדשון המנורה עושה הטבת שתי נרות וגומר השלמת דשון המנורה, ואז היו שניהן מוציאים זה הטני וזה הכוז ושופכים הדשן במקום אחד אצל המזבח קדמה: **והשתחוה ויצא**. שעטה נגמרה מצותו: **מצאו שכבה**. כגון לאחר שמת שמעון הצדיק שלא היה הנס, בין שכבה עכשיו לאחר שחיטת התמיד **[ב]**, בין שמצאו שכבה קדם שחיטת התמיד והדליקו פדאמרן לעיל בפרק אמר להם הממנה קמא, אף על פי שעכשיו מצאו עדין דולק, כיון שלא היה הנס קים, מכבהו ומדשנו כדי לגמור הטבת שתי נרות יחד: **ומדליקו מעל מזבח העולה**. שאין מדליקין נר מערבי לעולם **[ג]** אלא מאש של מזבח העולה, דכתיב (ויקרא ו) אש תמיד תוקד על המזבח, אש שנאמר בה תמיד דכתיב (שם כד) להעלות נר תמיד, מעל המזבח החיצון תוקד: **ממעלה שניה**. של שלש מעלות שהיו לפני המנורה: **והשתחוה ויצא**. שהרי גמר מצותו:

ב

משנה

-

ו

פרק ו

צבר את הגחלים. שבמחטה: על גבי המזבח. הקטרת: ורדדו בשולי המחטה. כדי שלא יפל הקטרת מעל הגחלים, לפיכך הוא מרקעו ופושטו שלא יהיו משפעים אילך ואילך. תרגום וירקעו, ורדדו. ועל מזבח הזהב

הִיָּה מִקְטִיר, וְלֹא בְּתוֹךְ הַמַּחְתָּה. אֲבָל בְּקִטְרֵת שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים הִיָּה מִנִּיחַ
הַגְּחָלִים בְּתוֹךְ הַמַּחְתָּה וְעָלֶיהָ הִיָּה מִקְטִיר, וְלֹא הִיָּה שָׁם רְדוּד גְּחָלִים בְּיוֹם
הַכַּפּוּרִים:

פרק ו - משנה ג

וְנוֹתְנוּ. לַכֹּהֵן: לְאוֹהֲבוֹ. שָׁבָא שֶׁם עָמוּ לְהִיכֵל לְצַרְךָ כָּךְ. וְאִם נִתְפָּזַר מִן
הַקִּטְרֵת שֶׁבִּבְזֶךְ לְתוֹךְ הַכֹּהֵן, לְפִי שֶׁהִבְזֶךְ הִיָּה מְלֵא וְגָדוּשׁ וּפְעָמִים נוֹפֵל מִמֶּנּוּ
לְתוֹךְ הַכֹּהֵן, נוֹתֵן אוֹהֲבוֹ אֶת הַקִּטְרֵת שֶׁנִּתְפָּזַר בְּתוֹךְ הַכֹּהֵן בְּהַפְנִיּוֹ שֶׁל
מִקְטִיר: **וּמִלְמָדִים אוֹתוֹ.** לְפִי שֶׁלֹּא הַקִּטְרִיר מֵעוֹלָם, כְּדַתְנֵן לְעִיל חֲדָשִׁים
לְקִטְרֵת בָּאוּ וְהִפִּיסוּ, לְפִיכֶךְ הִצְרַכּוּ לְלַמְדוֹ: **שָׁמָא תַתְּחִיל לְפָנֶיךָ שֶׁלֹּא**
תִּכְוֶה. הִיָּה שׁוֹפֵךְ הַקִּטְרֵת עַל הַגְּחָלִים לְצַד מֵעָרֵב רְחוֹק מִמֶּנּוּ, וּכְשֶׁהִיָּה
מִתְפָּזַר לְצַד עֲצָמוֹ הִיָּה צוּבְרוֹ (ה), כְּדֹאמְרִינֵן בְּיוֹמָא [דף מט] כְּדִי שְׂיֵהָא
עֲשָׂנָה שׁוֹהָה לְבָא, וְזָהוּ כְבוֹד שְׂיֵהָא שׁוֹהָה בְּעִבּוּדָהּ. וְהִיָּה צוּבֵר וְעוֹשֶׂה הַגֵּל
לְצַד מֵעָרֵב, שֶׁכְּשָׁבָא לְגִרֵר הַקִּטְרֵת הַסְמוּךְ לוֹ הוּא צוּבְרוֹ לְצַד מֵעָרֵב רְחוֹק
מִמֶּנּוּ וְאִינוּ נִכְוֶה מִן הַקִּטְרֵת שֶׁנִּשְׂרַף. אֲבָל אִם הִיָּה עוֹשֶׂה הַגֵּל לְפָנָיו,
כְּשִׂיאָסֵף הַקִּטְרֵת שֶׁנִּתְפָּזַר חוּצָה לוֹ וּמִבֵּיאוֹ אֶצְלוֹ, נִמְצָא זְרוּעוֹ נִכְוֶה
בְּצַבּוֹר הַקִּטְרֵת שֶׁשְׂרַף לְפָנָיו. וְהִינוּ דְתַנְיָא בְּפֶרֶק הוֹצִיאוּ לוֹ [יומא סוף דף נב].
צוּבֵר פְּנִימָה שֶׁהוּא חוּצָה לוֹ: **הַתְּחִיל מְרִדֵד וְיוֹצֵא.** כְּלוֹמַר מִיַּד שֶׁרִדֵד
הַקִּטְרֵת עַל גְּבִי גְּחָלִים יָצָא: **פְּרָשׁוֹ הָעֵם.** כָּל הַכֹּהֲנִים פּוֹרְשִׁים מִבֵּין הָאוֹלָם
וְלִמְזִבַּח בְּשַׁעַת הַקִּטְרֵת הַקִּטְרֵת, דְּכַתִּיב (ויקרא טו) וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל
מוֹעֵד בְּבֵאוֹ לְכַפֵּר בְּקִדְשׁ, כָּל כַּפָּרָה שֶׁנַּעֲשִׂית בְּקִדְשׁ, כָּל אָדָם לֹא יִהְיֶה
בְּאֵהָל מוֹעֵד, הַלֶּכֶךְ בֵּין בְּשַׁעַת הַקִּטְרָה בֵּין בְּשַׁעַת מִתֵּן דָּמִים שֶׁל פֶּר כַּהֵן
מְשִׁיחַ וּפֶר הָעֵלֶם דָּבָר שֶׁל צַבּוֹר וּשְׂעִירֵי עֲבוּדָה זָרָה, הִיוּ הַכֹּהֲנִים פּוֹרְשִׁים
מִבֵּין הָאוֹלָם וְלִמְזִבַּח. אֲבָל בְּשַׁעַת הַקִּטְרֵת קִטְרֵת שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים לֹא
הִיוּ פּוֹרְשִׁים אֲלָא מִן הַהִיכָל בְּלִבָּד, לְפִי שֶׁקִּטְרֵת שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים לֹא הִיָּה
בְּחוּץ בְּהִיכָל עַל מְזִבַּח הַזָּהָב, אֲלָא לְפָנָיו וְלִפְנֵימֵי בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים,
הַלֶּכֶךְ אִין צְרִיךְ שְׂיַפְרָשׁוּ מִבֵּין הָאוֹלָם וְלִמְזִבַּח אֲלָא מִן הַהִיכָל בְּלִבָּד:

פרק ז

פרק ז - משנה א

בְּזֶמַן שֶׁכָּהֵן גְּדוֹל נִכְנָס לְהַשְׁתַּחֲוֹת. בְּהִיכַל. וְלֹא מִקְרָא בִּיאָה שְׁלֵא לְצַרְךָ
[א]: בְּאַבְנֵים טוֹבוֹת. שְׁעַל כְּתָפוֹת הָאֵפוֹד: הַגְּבִיָּה לֹו אֶת הַפְּרֻכֶּת. שְׁתְּלוּי
בְּפִתְחוֹ שֶׁל אֹלָם. שְׁלֵא הָיָה לְפִתְחוֹ שֶׁל אֹלָם דְּלִתּוֹת כְּשֶׁאָר פְּתָחִים
שְׁבַמְקֻדָּשׁ אֶלָּא פְּרֻכֶּת בְּלִבָּד:

פרק ז - משנה ב

בָּאוּ וְעָמְדוּ. לְאַחַר שֶׁבִּרְכוּ וְקָרְאוּ וְעָשׂוּ הָעֲבוֹדוֹת הָאֲמוּרוֹת לְעִיל [ד], בָּאוּ
לְמַעֲלוֹת הָאֹלָם: עָמְדוּ הָרֵאשׁוֹנִים. אֵלוֹ הַחֲמִשָּׁה כְּהֻנִּים [ה] שְׁבִידָם
חֲמִשָּׁה כָּלִים כּוֹי: וּבִרְכוּ אֶת הָעָם בְּרֻכָּה אַחַת. וְהָן שְׁלֵשָׁה פְּסוּקִים שֶׁל
בְּרַכַּת כְּהֻנִּים, יְבָרְכֶךָ, יָאֵר, יִשָּׂא. וְקָרִי לְהוֹ בְּרֻכָּה אַחַת, לְפִי שְׁלֵא הָיוּ עוֹנִין
אַחֲרֵיהֶן אֲמֵן בֵּין פְּסוּק לְפְסוּק כְּדָרְךָ שְׁעוֹשִׂים בְּגִבּוּלִים: אֶת הַשֵּׁם כְּכֹתְבוֹ.
בִּיּוֹד ה"א: וּבַמְדִּינָה בְּכִנּוּיוֹ. בְּאֶלְיָ דְל"ת. שְׂאִין מִזְכִּירִין אֶת הַשֵּׁם
כְּכֹתְבוֹ אֶלָּא בַּמְקֻדָּשׁ בְּלִבָּד, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כ) בְּכָל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֲזָכִיר אֶת
שְׁמִי אָבִא אֵלֶיךָ וּבִרְכִיתֶךָ, סְרִסְהוּ וְדַרְשֵׁהוּ, בְּכָל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָבִא אֵלֶיךָ
וּבִרְכִיתֶךָ, דְּהֵינּוּ בַּמְקֻדָּשׁ, שֵׁם אֲזָכִיר אֶת שְׁמִי: כְּנֹגֵד כְּתָפוֹתֵיהֶם. לְפִי
שְׁצָרִיכִים נִשְׂיָאוֹת כְּפִים, דְּכֹתִיב וַיִּשָּׂא אֶהָרָן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם,
וּכְתִיב (דְּבָרִים יח) הוּא וּבָנָיו כָּל הַיָּמִים, מֵה הוּא בְּנִשְׂיָאוֹת כְּפִים, אָף בָּנָיו
בְּנִשְׂיָאוֹת כְּפִים כָּל הַיָּמִים: וּבַמְקֻדָּשׁ. שְׁמִבְּרַכִּים אֶת הָעָם בְּשֵׁם הַמְּפָרֵשׁ
וּשְׁכִינָה לְמַעְלָה מִקְּשָׁרֵי אֶצְבְּעוֹתֵיהֶם, מִגְּבִיָּהִם יָדִיהֶם לְמַעְלָה
מִרְאשֵׁיהֶם: שְׂאִין מִגְּבִיָּה יָדָיו לְמַעְלָה מִן הַצִּיץ. מִפְּנֵי שֶׁהַשֵּׁם כְּתוּב בּוֹ:
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כּוֹי. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק ז - משנה ג

בְּזֶמַן שֶׁכָּהֵן גְּדוֹל רוֹצֵה לְהַקְטִיר. שֶׁהוּא מִקְטִיר כָּל זֶמַן שִׁירְצָה, וְנוֹטֵל חֶלֶק
כְּשִׁירְצָה: לְמַחְצִית הַכֶּבֶשׂ. וְכִבֵּר נִתְיַגַּע קָצֵת: וְסַמָּךְ עֲלֵיהֶן. מִשׁוּם כְּבוֹדוֹ
שֶׁל כָּהֵן גְּדוֹל [ז], שֶׁתִּהְיֶה חֲשׁוּבָה הַקְטָרְתוֹ יוֹתֵר מִשְׁאָר כְּהֻנִּים: וְזָרְקוּ.
כְּדָרְשֵׁינוּ וְעִשִׂיתָ עֲלֵיתֶךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם (דְּבָרִים יב), מֵה דָם בְּזָרִיקָה אֵף בְּשָׂר

בזריקה: **נשׁמט השני והלך לו**. אבל הראשון נשאר שם לקבל האברים מן המושיטים ולתנן לכהן גדול: **בא לו להקיף את המזבח**. כהן גדול שהיה בראש הכבש שהוא בדרום, מקיף דרך ימין, דכל פנות שאַתה פונה לא יהו אלא דרך ימין, לכך היה הולך למזרחית דרומית ומשם לצפונית מזרחית, עד שמגיע למערבית דרומית מקום הנקבים שהיין והמים שמנסכים יורדין בהן ומשם הולכים לשיתין שהן היסודות, ושם עומד כהן אחד ומושיט לו היין לנסכים, אבל כהן גדול לא היה נושא היין עמו, שפא יתקלקל היין בעשן המערכה כשמקיף את המזבח, ובעוד שהוא מקיף מהפך בצנורא, דהינו מזלג, את האברים שלא נתאכלו על המזבח. אבל שאר הכהנים כשעושים נסוך היין, הולכים דרך שמאל מן הכבש לדרומית מערבית שהוא קרוב לכבש, כדתנן פרק קדשי קדשים (ובחים פרק ו משנה ב), כל העולין הולכים דרך ימין חוץ מן העולה לשלשה דברים, נסוך היין והמים ועולת העוף. היין והמים, שלא יתעשנו. ועולת העוף נמי שלא תמות בעשן. וכהן גדול שדומה לבן בית שיש לו רשות להלך כמו שהוא חפץ מה שאין שאר הכהנים רשאים לעשות כן, וגם יש לו רשות להפך בצנורא בלא פיס, יש לו להקיף כדי ללכת דרך ימין: **הסגן עומד על הקרן**. אצל הכהן גדול שבא לנסך: **והסוודרים ביזו**. להניף כשינסך הכהן. כדי שיידעו הלויים וידברו בשיר **י**, וידע בן ארזא ויקיש בצלצל, כדאמר בסמוך: **על שלחן החלבים**. שתי שלחנות היו במערבו של כבש, אחד שלחן של כסף שבו נותנין כלי שרת, ואחד שלחן של שיש שבו נותנים האברין, והוא נקרא שלחן החלבים: **בן ארזא**. שם אדם המקיש בצלצל, צימב"ל בלע"ז: **הגיעו לפרק**. לסוף פרשה **יג**:

פרק ז - משנה ד

בראשון לה' הארץ ומלואה. לפי שהוא ראשון למעשה בראשית: **בשני גדול ה'**. שבו נחלקו המים והיה רקיע בין מים למים **יט**: **בשלישי אלהים נצב בעדת אל**. שבו נראית היבשה שעליה עומדים הדיגנין לעשות דין **יז**: **ברביעי אל נקמות**. שבו נבראו השמש והירח והכוכבים שעתיד הקדוש ברוך הוא להנקם מן העובדים להם: **בחמישי הרנינו לאלהים עוזנו**. שבו נבראו בעלי חיים שהרואה אותן מרין ומשבח לבוראו: **בששי ה' מלך**. שבו נשלמה הבריאה ובו נברא אדם שמפיר מלכותו של יוצרו: **מנוחה לחי העולמים**. האי תנא סבר לה כמאן דאמר שתא אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב **יט**, ועל שם שבאלף השביעי לא יהיה כי אם הקדוש ברוך הוא, שנאמר (ישעיה ב) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, לכך אומרים בשבת מזמור שיר ליום השבת, לאלף השביעי, שיומו של הקדוש ברוך הוא הוא אלף שנה: